

Вступ

«Річник Руской Бурсы» 2017 гідні ся ріжнит од попередніх чысел того писма, але сохранит основны свої принципы композицийны, якістны, а предо вшыткым цільовы. Далє остає лемківскым/ русиньскым науковым часописом выдаваным през Стоваришыня «Руска Бурса» в Ёрлицях з пріоритетовом лемківскоязычністю і лемкознавчым змістом зобраним в штырьох основных сталых частях.

Што є адже в ним ріжне од попередніх чысел? Найосновнійша ріжниця бере ся одтале, же едиторско-організаційну сторону, для полного введіння нашого перийодыка в медженародне наукове істнуваня і доступність, оддали сме в руки професійного наукового видавництва Академіцка Книгарня (Księgarnia Akademicka). Задбат оно, жебы од стороны критерий вызначеных для медженародного доступу науковых публикаций, «Річник Руской Бурсы» выполнял вшыткы окрислены вымогы. Спричынят то адже введіння до «Річника» необхідных спараметризованих форм шырокого електронного удоступняня і ідентифікуваня, таких як: резюме і ключовы слова в двох інчых як язык статі языках, в тым обовязково в анґлицькым языку, вказуваня афіліяції автора, выділена бібліоґрафія, а тіж надана видавництвом контролю і реєстрация цитувальности в медженародній системі DOI – Digital Object Identifier. Влият тото тіж на графічны зміны, які достосовуют візуальну сторону публикації до доброй чытальности і зоровой принімальности. Змінила ся тіж окладинка, яка ма уж в зовнішнім виді «Річника» передавати даякы заохочуючы до запознання ся зо змістом того чысла інформації.

«Річник Руской Бурсы» 2017 ма тіж свою медженародну Наукову Раду, зложену з выдатных вчених, спеціялістів в просторі русиньского языка, культуры, історії. Каждая статья рецензувана ест през двох выбранных для того тому рецензентів.

Друга зміна, яка першыраз остає введена в тогорічным «Річнику Руской Бурсы» односит ся до монографічного характеру того чысла. Влияла на таке рішыня барз сутьова причина. Адже сесе чысло выдане ест в 70. річницю акції «Вісла», коли то першыраз од той найтрагічнішой в історії Лемковины події, лемківска спільнота змобілізувала ся до заманіфестування в формі тридньовых центральных упамятнінь лемківской, оддільной од української, лєнії памяти тых трагічных подій. Тому тіж упамятніню дєдикувай ест «Річник Руской Бурсы» 2017. З огляду на того, ма він в наголовку (што вводи́м першыраз) госло, під яким провели сме квітньовы лемківскы упамятніня акції «Вісла»: *Акция «Вісла» – Лемкы 1947-2017*. Тота монографічність, выражена приданым чыслу наголовком, окрислила змістовий обсяг і напрям документів, текстів, інспірацій, інформацій, які находят ся вни́три той публікації. Окрем того, же старают ся они зареєструвати проведєны упамятніня – головні в части *Рецензии і справоздания*, але тіж в *Дискурсі і Інспірациях*, то вводят тіж новы, пошырюючы квітньовы целебрації, односячы ся до акції «Вісла» материялы.

Вводний, одредакторскій текст, традиційні темово фокусує того, што вызначат дєдикация в даным чыслі «Річника». В тым чыслі ест ним *Культуровы наслідства акції «Вісла» для Лемків*, така бо тема была представляна мном в Горлицях і Лігници 28 і 30 квітня 2017 р. лемківскій спільноті памяти для усвідомліня сути того, што припало в участи наслідникам «Віслы» лемківского роду. В тексті, якій остає заміщений гев друком, додала ем – до того, што было выголошене до присутных на річницьовых целебрациях – полністю зацитуваны інформації, які керували сме в квітни до медий, жебы вказати сенс і ціль лемківскых упамятнінь. Влучыла ем тіж выімкы з опису досліджынь над лемківском подислокацийном травмом, проведєных протягом 2017 р. серед представників штырьох поколінь выселєнців, жыючых днес на чужыні, на Лемковині і на Україні. Заміщена на кінци той вводной статі фотографія таблиці, осадженой на пісковым камени, яку по 70. роках поставили для упамятніня вязнєных і страдавшых в Центральным Лагрі Працы в Явожні Лемків Потомны, значыт мы, творит символічний перехід од

того што і як ритуальні, живо памятаме і сохраняме днес, до документів, які сут уж формом магазинующей, текстова утырваленой памяти.

В части *Документы* заміщене остало цінне опрацування і спис Лемків вязненых в Лагрі в Явожні, осаджених гын в рамках акції «Вісла», які для «Річника Руской Бурсы» приготавил Богдан Горбаль.

В части *Дискурс* нашли ся предо вшыткым три статі розвиваючы темы, які запрезентували їх авторы на науковій конференції проведених 29 квітня 2017 р. в Collegium Maius Ягайлоньского Університету. Значыт статя Анджея Зембы *Akcja „Wisła”: przyczyny i sprawy, rezonans i konsekwencje*, статя Евы Міхны *Akcja „Wisła” w narracjach przedstawicieli łemkowskiej wspólnoty pamięci* і статя Олены Дуць-Файфер «А Вісла дале плыне» *Петра Мурянки – автобіографія як реінвенційний міф*. Окрем тых поконференційных статей, *Дискурс* дополняют статя кустоша в Музею Міста Явожна, спецыялісты од історії лагру в Явожні, Адрияна Рамса, які в часі упамятнінь обводил їх участників по пляци, де находили ся колиси ріжны пункты лагру і творил візуалізацію того простору і подій, які стали ся участю вязненых Лемків. В статі *Łemkowie w Centralnym Obozie Pracy w Jaworznie* зобрал тоты наративны сюжеты в науково допрацуваній текст. В *Дискурсі* нашол ся тіж текст, які не оперує розвиненым в традиційний спосіб науковим апаратом, текст головні репортажового характеру, заміщений єднак в тій части «Річника» з огляду на познавчу вартіст, яку завдякы безпосереднім бесідам з внуками выселенців з акції «Вісла» ввели до него авторкы, Марта Ватраль і Уршуля Печек. Є він переведеном на лемківскій язык, пошыреном версієюм репортажу, які вказал ся скорше в Місячнику «Znak». Підтримуючы трансляторску і приближаючу чытателям тексты знаных дослідників і творців традицію, в *Дискурсі* публикуєме тіж переклад одповідного до змісту «Річника» тексту авторства німецкой дослідниці памяти Алейды Ассманн *Штыри формы памяти*.

В части *Інспірації* заміщений остал текст автора образу, які стал ся основом плякату упамятнінь Акція «Вісла» – Лемкы 1947-2017, Анджея Жыгядлы. Тот текст был в коротшій версії выголошений автором по головных рефератах на конференції 29 квітня в Collegium Maius ЯУ. Односит ся він до джерел інспірації і творчой візії автора образу символічні виражаючого суть акції «Вісла» в егізистенції лемківской спільноты. Тема выселіня стала ся тіж нагодом до запрезентування в Інспіраціях невеликой части лемківской повыселеной поезії, што єст тіж навязаньом

до упам'янтуючих celebраций, в рамках яких в Рускій Бурсі в Ёрлицях внуки і правнуки вигнаних презентували выступ пн. *Акція «Вісла» в пісні і поезії*.

Найбарже приближаючи квітньовы упам'ятніня тексты находят ся в предназначений на документування актуальных подій части «Річника» *Рецензії і справозданя*. Заміщаны на біжучо на інформаційным порталі ЛЕМ.фм+ журналістами радия ЛЕМ.фм, остали гев они перевзаты як материял реляційонуючий тоты події, які сут основом вказаной памяти живых наслідників вигнання. Серед справоздань нашол ся тіж текст обнимающий справоздавачом рефлексийом подію, яка продолжала того, што мало місце в квітні 2017 р. – од Чертіжного зачынаючи, през Ёрлиці, Краків, Явожно, аж по Лігницю – слідом котячих ся пред 70. роками транспортів. Продолжання проходило 12 грудня 2017 р. в Катовицях, в Кінотеатрі Rialto, де Шлезакы – тіж спадкоємці нелегкой меншыновой долі – могли обізнати порушаючи історію вигнаних Лемків завдяки документальному фільмови *Even Tears Were Not Enough / Аж і слезы не старчыли*. Тот фільм, вырежисеруваний през Марію Сільвестрі і Джона Рігетті, вказуваний в квітні в Ёрлицях, Кракові і Лігници, стал ся основным імпульсом до проведення центральных лемківських упам'ятнінь акції «Вісла». Русиньска Фундація родини Тімо з Пітсбурга в ЗША, завдяки якій тот фільм ся довершыл, своим грошовом підпором дозволила тіж провести більшу част упам'ятнінь, в тым предо вшыткым поставити камін з упам'янтуючом таблицьом в Явожні. Лемківска бо спільнота, по 1947 р. тотальні розшмарена по світі, тримат ся в гідній мірі завдяки будуваний докола акції «Вісла» памяти.

Олена Дуць-Файфер

Краків, 15.12.2017 р.